

Sinterklaasakkoord.

Marc De Vos
Directeur
Itinera Institute

Terwijl u deze regels leest, komt er waarschijnlijk witte rook uit de schouwen van de Wetstraat. Het interprofessioneel akkoord tussen vakbonden en werkgevers, met daarbij de fameuze loonnorm, ziet het daglicht dankzij relancegeld van de federale regering. Op zich is dat natuurlijk goed nieuws. Onzekere economische tijden vergen een budgettaire zekerheid en sociale vrede. Nu komt er duidelijkheid over loon- en lastenevolutie en volgt hopelijk ook aanvaarding in de sectoren die het akkoord moeten realiseren.

Maar daarmee hebben we het goede nieuws toch wel gehad. Uiteraard moeten we respect hebben voor de moeilijkheidsgraad van deze onderhandeling. De conjunctuur is nu eenmaal vreselijk, de ondernemingen zijn als de duivel

voor meer lasten en de vakbonden hadden vooraf koopkracht tot dogma uitgeroepen. Het is een prestatie dat er uiteindelijk op relatief korte termijn een akkoord is gekomen. Maar die verzachtende omstandigheden mogen ons niet verblinden voor enkele manifeste en verontrustende vaststellingen.

Er is vooreerst het gegeven dat de sociale partners hun ontwerpakkoord hebben voorgelegd aan de federale regering met de vriendelijke melding dat er zonder compenserende lastenverlagingen geen akkoord kwam. Nu is de federale regering in het verleden regelmatig met het nodige "smeergeld" over de brug gekomen om sociale partners van een akkoord te laten bevallen. Maar dat gebeurde telkens via pendeldiplomatie tijdens de onderhandelingen zelf, waarbij de regering rechtstreeks in het debat betrokken was. Nu lijkt het er minstens op dat de regering een voldongen feit kreeg voorgeschoteld met de vraag om daarvoor Sinterklaas te spelen. Niet meteen een symbool van politieke daadkracht.

Dat lastenverlagingen moeten dienen als compensatie van loonsverhogingen die de loonmatiging normaal niet verdraagt, is dan weer een gewoonte geworden in de tweejaarlijkse paringsdans rond de loonnorm. Het is een nefaste gewoonte. Wanneer lastenverlaging in loonstijging wordt vertaald, dan verliest zij uiteraard elke impact op de totale loonkosten. De mogelijkheden voor loonlastenverlaging in België zijn nochtans beperkt. De loonlasten financieren immers een almaar duurdere sociale zekerheid en er is heel weinig ruimtevooranderefinanciering. Een Belgische regering die loonlasten verlaagt, zou dus moeten vermijden dat die verlaging wordt opgesoupeerd in collectieve loononderhandelingen. Deze regering doet het tegenovergestelde en organiseert zelf het souper. Met dergelijke afkooptechnieken wordt de filosofie van de loonmatiging teniet gedaan.

Dat brengt ons bij de kern van de zaak: de vraag of het systeem van de loonnorm, dat al sinds 1996 bestaat, zijn doel bereikt. De wet op de loonnorm wil de internationale competitiviteit van onze economie vrijwaren door de loonevolutie in België af te stemmen op die van onze drie belangrijkste handelspartners: Duitsland, Frankrijk en Nederland. Dat is niet gelukt. De zogenaamde “loonhandicap” van de Belgische economie is per saldo nog toegenomen.

De inflatiestoot in de afgelopen twee jaar heeft daarenboven de kwetsbare flank van het systeem pijnlijk bloot gelegd. Aangezien onze handelspartners geen automatische indexering hebben en de loonnorm de Belgische indexering zelf niet afvalt, ontsporen de Belgische loonkosten per definitie in tijden van inflatie. In 2007-08 alleen gaat het om een bijkomende handicap van 2,5%, ofte ?? EUR.

“
We moeten de faling vaststellen van het systeem om de sociale partners via zelfdiscipline tot spontane kosten-beheersing te brengen.
 ”

Als we de logica van de loonnorm ernstig zouden nemen, dan zou er gewoon geen ruimte mogen zijn voor loonsverhoging op dit moment. De prioriteit zou moeten liggen bij het herstel van een verloren concurrentiepositie via loonmatiging. De Belgische regering zou haar herstelplan dan moeten gebruiken voor andere vormen van koopkrachtverbetering en niet voor het compenseren van een loonsverhoging die we ons eigenlijk niet kunnen veroorloven.

Daarmee zouden de respectieve verantwoordelijkheden duidelijk zijn: de sociale partners die zelf via consensus de lonen matigen zoals de wet het verlangt en de regering die beleidsmatig andere ingrepen kan doen. Nu vermengen we alles met iedereen en wordt het systeem van de loonnorm geperverteerd in

een typisch Belgisch compromisverhaal waarbij uiteindelijk iedereen uit zijn rol valt. Het resultaat is mossel noch vis: onvoldoende maar wellicht toch nog beter dan het alternatief van geen loonnorm.

De terugkerende saga van de loonnorm is dus symptomatisch voor de droevige staat van het Belgische overlegmodel. Ik ben bijlange geen fetisjist van de loonmatiging; er zijn veel andere factoren die de concurrentiekracht van onze economie beïnvloeden. Maar we moeten wel de faling vaststellen van het systeem om de sociale partners via zelfdiscipline tot spontane loonkostenbeheersing te brengen. En wanneer de politiek dan niet corrigerend maar juist stimulerend optreedt, is het "après nous, le diluge". Het schaarse relancegeld had een betere bestemming verdiend.

Marc De Vos

Directeur Itinera Institute

Verschenen als column
in De Morgen op 11
december 2008

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
"Think-tank" et "do-tank" indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org